

HUB Pregled

1/2017

Ožujak 2017.

Sadržaj

UVOD	3
NAGLASCI	4
IZVORI SREDSTAVA BANAKA	5
PLASMANI BANAKA	9
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	15
ZARADE	22
KAPITALIZACIJA I RIZICI	27
STRUKTURNI POKAZATELJI.....	32
STAMBENE ŠTEDIONICE	35
Metodologija i izvori.....	37

UVOD

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokrenuta je zbog povećanog interesa stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom predstavljanju prednjačila je Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Standardni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom. Zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada se predstavljaju redovito, što osigurava ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Radi preglednosti i jednostavnosti ovdje se ne predstavljaju tablični i drugi prikazi izvornih podataka, nego se prikazuje grafička analiza podataka. Metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda upućuje na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi prikazuje plasmane. Treći prikazuje kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

NAGLASCI

Ukupna likvidna sredstva M4 rastu po međugodišnjoj stopi od oko 5%. Rast je posljedica gospodarskog oporavka i napose uspješne turističke sezone 2016. Rast najviše pokreću depoziti poduzeća (oko 10%) i gotovina u optjecaju (10,6% u siječnju 2017. u odnosu na siječanj 2016.).

Međugodišnje usporedbe vrijednosti kredita u bilancama banaka više nisu pouzdan indikator kreditne aktivnosti. Hrvatska se nalazi u skupini s većinom država članica EU koje bilježe manju vrijednost kredita u bilancama u odnosu na prošlu godinu. Međutim, podaci o kreditnim transakcijama i novoodobrenim kreditima pokazuju **početak oporavka kreditiranja svih sektora**.

Bankama kombinacija rasta depozita i razmjerno slabog kreditnog oporavka, uz aktivne prodaje plasmana, omogućava nuđenje značajnijih iznosa kunskih kredita uz paralelno razduživanje prema inozemstvu. Izvori sredstava za domaće banke su skuplji na inozemnom nego na domaćem tržištu. Zbog toga je udjel inozemne u ukupnoj pasivi banaka dosegno povijesni minimum od 8,3%, što se odražava u brzom smanjenju vanjskog duga sektora kreditnih institucija. Taj dug se smanjio za 3,7 milijarde eura od svibnja 2015. do studenog 2016.

U četvrtom tromjesečju 2016. kamatna marža je usporila rast (povećanje s 2,72% na 2,76%), a rast neto kamatnog prihoda 2016. u odnosu na 2015. iznosio je 2,5%. Promjena neto kamatne marže nije bitno utjecala na rast profitabilnosti banaka u 2016., koji je bio prvenstveno određen manjim ispravcima vrijednosti i rezervacijama za gubitke te nekamatnim prihodima vezanima uz rast na tržištu kapitala. Tako su banke, nakon gubitka u 2015., u prošloj godini ostvarile neto povrat na prosječni kapital od 9,5%, što ih smješta približno u sredinu rang liste povrata na kapital uložen u banke u državama članicama EU.

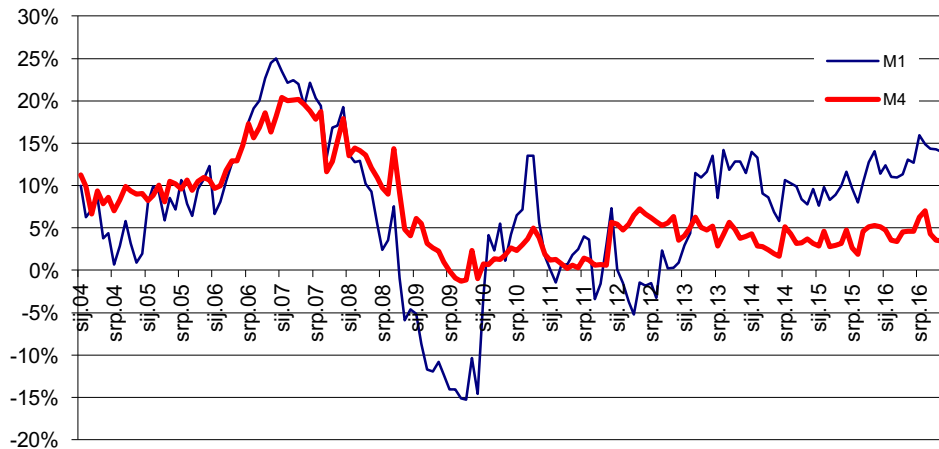
Smanjenje troškova ispravaka vrijednosti i rezerviranja nije povezano samo s činjenicom da u prošloj godini nije bilo jednokratnih rezervacija za kredite uz švicarski franak. Prodaje kreditnih portfelja i gospodarski oporavak pronašle su odraza u znatnom smanjenju omjera loših kredita koji su se ukupno smanjili s 16,7% potkraj 2015. na 13,8% potkraj 2016., od čega kod kredita stanovništvu s 12,2% na 10,3%, a kod kredita poduzećima s 34,7% na 28,3% u istom razdoblju.

U isto vrijeme, pokrivenost loših kredita ispravcima vrijednosti i rezervacijama nastavila je rasti, kao i kapitalna adekvatnost koja je dostigla iznimno visokih 22,5%, što je jamstvo sposobnosti banaka za financiranje novog kreditnog ciklusa.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

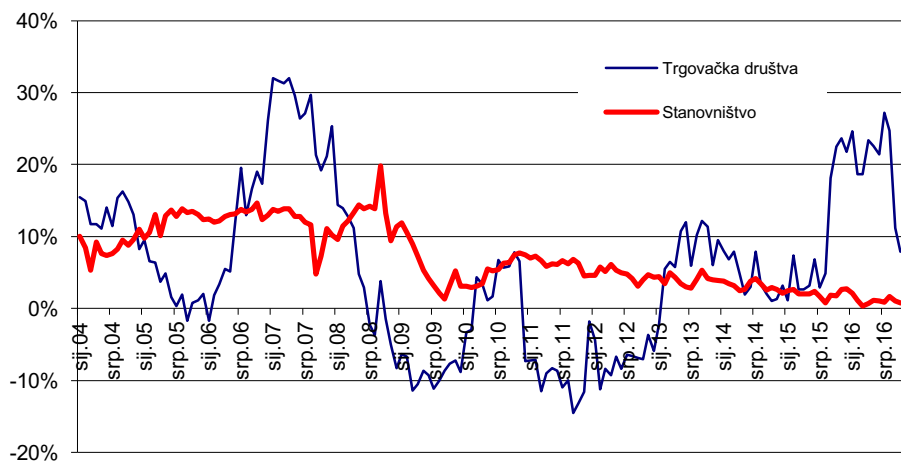
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-12:2016.

Ukupna likvidna sredstva M4 su u zadnjem kvartalu 2016. rasla po prosječnoj stopi od 4,8% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, što predstavlja ubrzanje u odnosu na ranije razdoblje od siječnja do rujna 2016. Novčana masa M1 u istom je razdoblju rasla po prosječnoj stopi od relativno visokih 15,5%, pri čemu ubrzanje ove komponente traje još od srpnja i kolovoza, a u prosincu je dodatno ubrzano povećanom potražnjom za gotovim novcem u vrijeme blagdanske potrošnje. Međugodišnja stopa rasta i u siječnju se zadržala iznad 10%.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

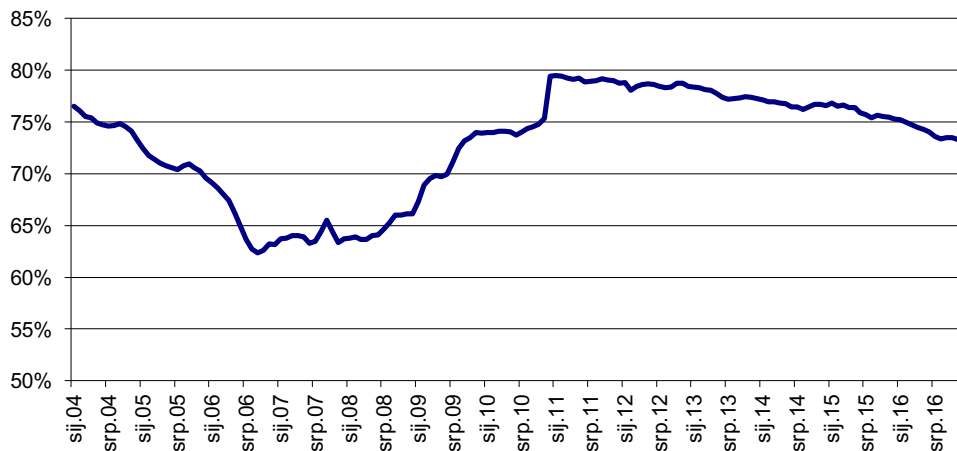
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-12:2016.

U prosincu 2016. godine ukupni (kunski i devizni) depoziti stanovništva u bankama bili su za 1,8 milijardi kuna veći u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je rast u sektoru poduzeća bio izraženiji, s porastom od 4,9 milijardi kuna. Prosječna međugodišnja stopa rasta depozita u sektoru stanovništva od početka godine iznosila je 1%, a u sektoru poduzeća 18%, pri čemu je od listopada došlo do usporavanja stope rasta depozita.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

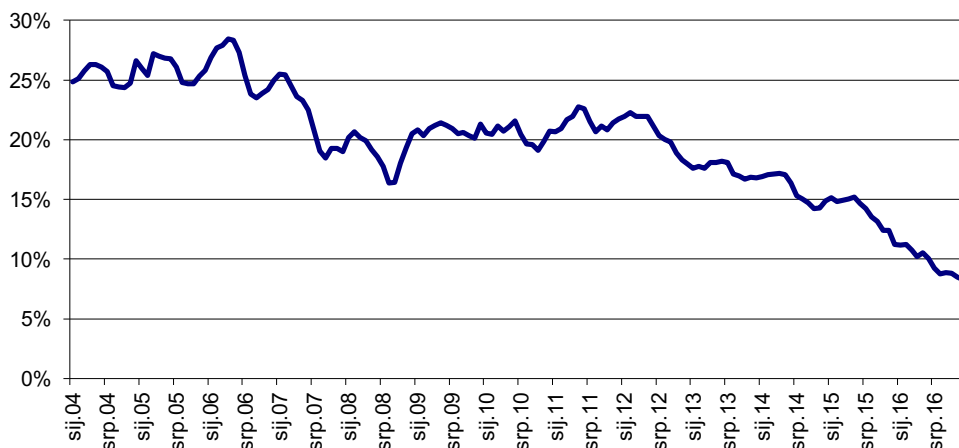
01:2004.-12:2016. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006., kada je dotaknut minimum od oko 65%. Početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita na gotovo 80%. Od tada se udjel deviznih u ukupnim depozitima kućanstava smanjuje veoma sporim tempom, te se krajem prosinca 2016. nalazio na razini od 72,9%.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

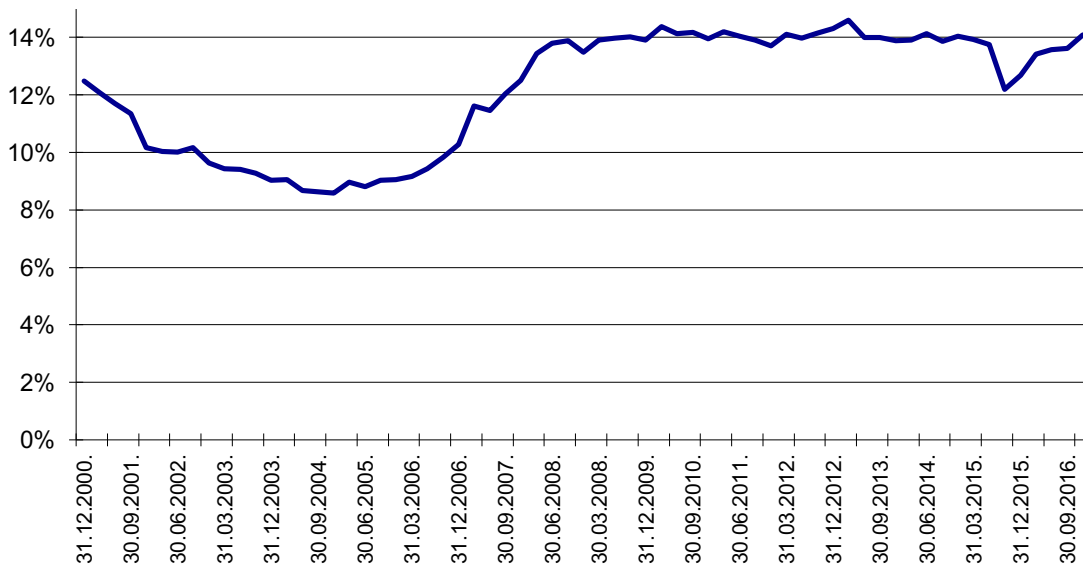
01:2004.-12:2016. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. No, njihova se važnost u uvjetima slabe potražnje za kreditima smanjuje, jer nema potrebe za financiranjem rasta kredita. Prvi lokalni minimum udjela inozemne u ukupnoj pasivi od 16,6% postignut je u kolovozu 2008. Nakon eskalacije financijske krize udjel se prvo povećao i potom dulje vrijeme ostao stabilan oko 20%. Udjel se ponovo počeo smanjivati u drugoj polovici 2012.. Krajem prosinca 2016. dosegnut je povijesni minimum od 8,3%. Po toj se osnovi smanjuje i vanjski dug. Banke se razdužuju u inozemstvu zbog rasta relativno jeftinijih domaćih depozita, visoke likvidnost, razmjerno slabe potražnje za kreditima i prodaje plasmana.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

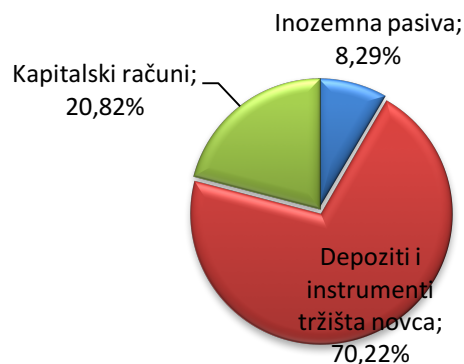
Q4:2000.-Q4:2016. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Udjel kapitala u ukupnoj bilančnoj svoti između 13% i 14% postignut je na početku krize. Od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kretao oko 14%. Pad u trećem kvartalu 2015. na razinu od 12,2% dogodio se pod utjecajem troškova konverzije kredita u švicarskom franku. U posljednjem kvartalu 2015. udjel kapitala u bilanci ponovno je porastao i nastavio rasti te se u četvrtom kvartalu 2016. nalazio na razini od 14,1%.

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.12.2016. u %

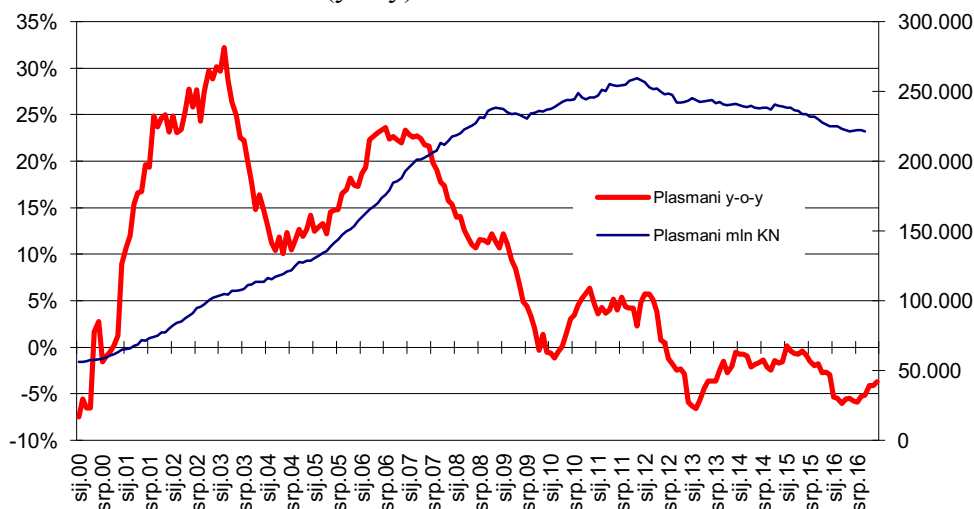
Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, iako je primijećeno smanjenje udjela inozemne pasive i rast udjela domaćih izvora.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

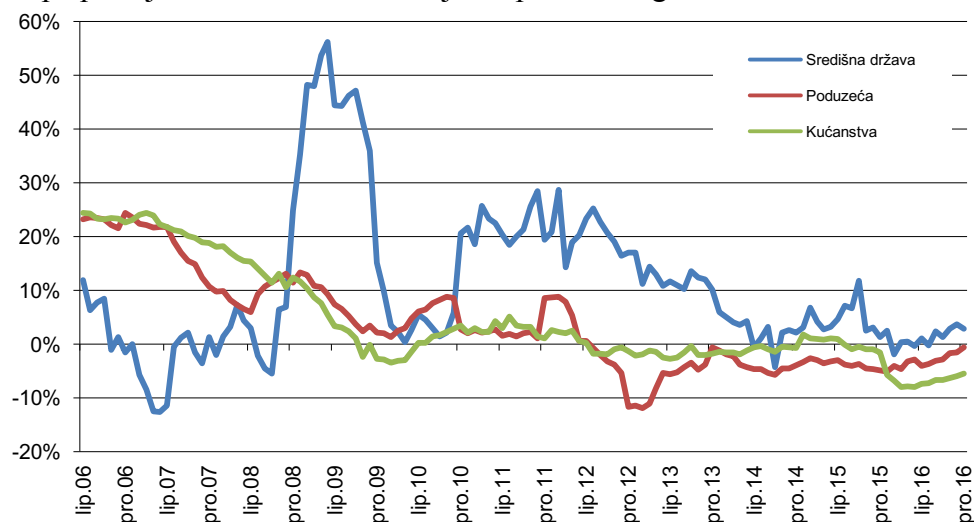
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-12:2016.

Ukupni plasmani kreditnih institucija u prosincu 2016. bili su za oko 4% manji u odnosu na isti mjesec 2015., što u apsolutnom iznosu predstavlja pad za 8,5 milijardi kuna. Važnu ulogu u tome imaju prodaje kreditnih portfelja i konverzije kredita u švicarskom franku u eure. U toku 2016. banke su prodale oko 5,9 milijardi bruto kredita. U posljednjim mjesecima 2016. došlo je do postupnog usporavanja međugodišnje stope pada plasmana, a u rujnu je zabilježen i apsolutni mjesečni rast kredita od 464 milijuna kuna.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

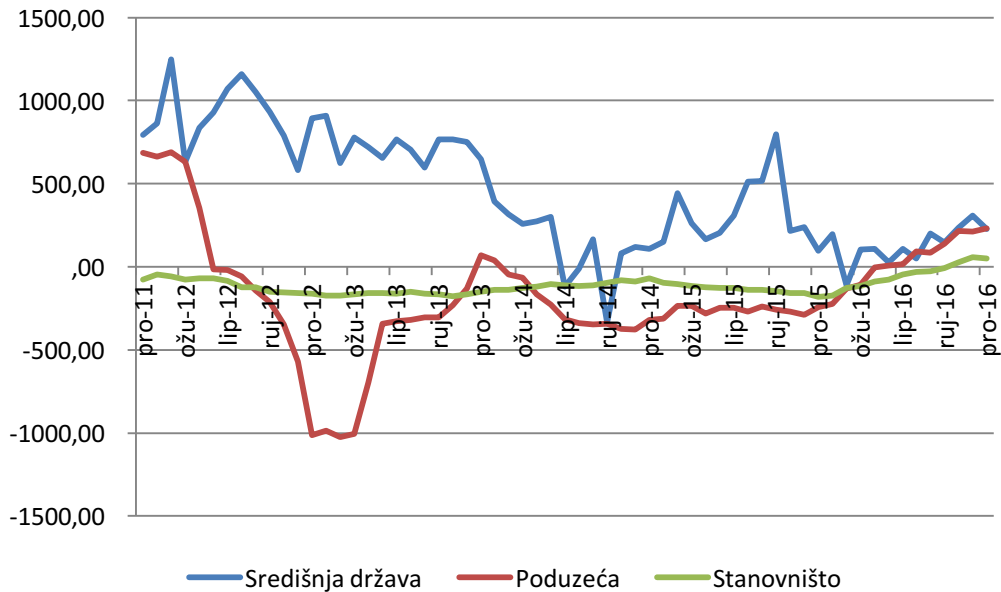
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-12:2016.

U 2016. godini krediti poduzećima bili su prosječno 0,6% niži u odnosu na prethodnu godinu. U sektoru stanovništva također je zabilježena negativna prosječna stopa rasta od 5,5% na godišnjoj razini, koja je najvećim dijelom posljedica konverzije kredita u švicarskim francima. U zadnjim mjesecima godine vidi se postupno usporavanje međugodišnje stope pada kredita u privatnom sektoru, a kreditiranje države pokazuje pozitivnu stopu rasta.

8a. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi – transakcije

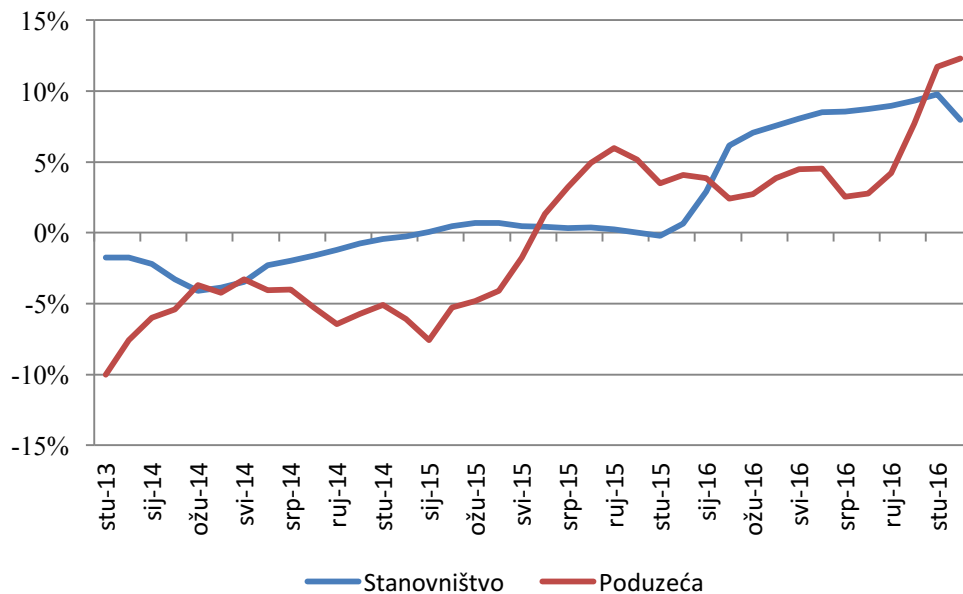
12m prosjek (u milijunima kuna) 12:2011.-12:2016.

Podaci o kreditnim transakcijama pokazuju da je od sredine 2016. godine došlo do postupnog oporavka kreditiranja u svim sektorima. Dvanaestomjesečni prosjek kreditnih transakcija prema državi na kraju prosinca 2016. iznosio je 227 milijuna kuna, u sektoru poduzeća 230 milijuna kuna te u sektoru stanovništva 51 milijun kuna.

8b. Krediti stanovništvu i trgovačkim društvima – bruto novoodobreni

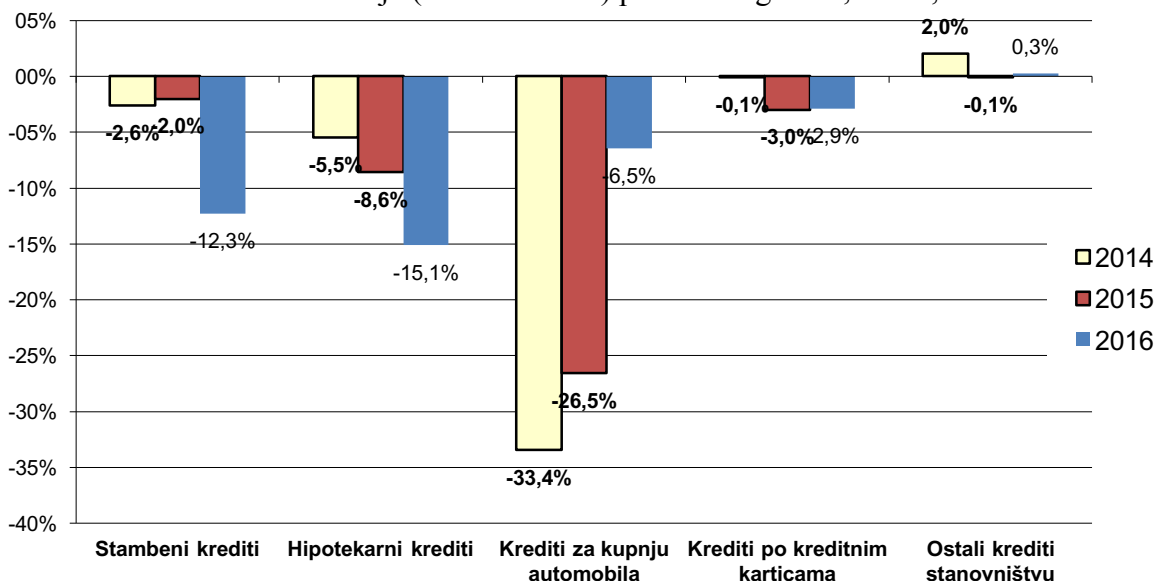
Međugodišnja stopa rasta (12m prosjek) 11:2013.-12:2016.

Dvanaestomjesečni prosjek međugodišnje stope rasta bruto novoodobrenih kredita stanovništvu i poduzećima pokazuje da je oporavak kreditiranja započeo još tijekom 2015. godine, dok je na kraju 2016. godine rast novoodobrenih kredita poduzećima bio izraženiji nego u sektoru stanovništva (12% prema 8%).

9. Stope rasta kredita stanovništvu prema vrstama

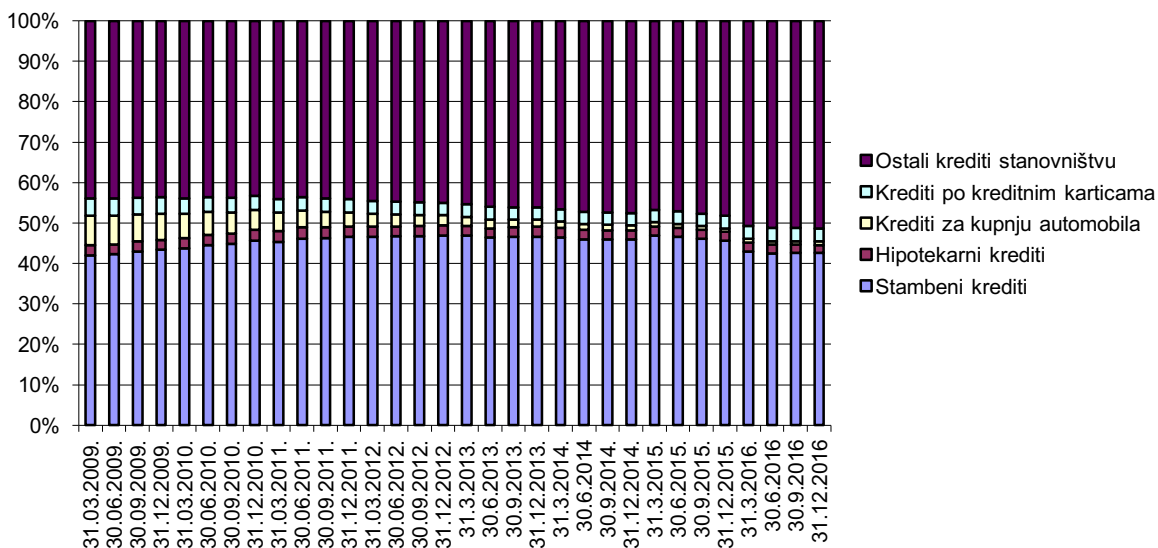
u odnosu na isto razdoblje (četvrti kvartal) prethodne godine, 2014., 2015. i 2016.

U toku 2016. došlo je do snažnog pada stambenih i hipotekarnih kredita (utjecaj konverzije). S druge strane, krediti za kupnju automobila i krediti po kreditnim karticama zabilježili su usporavanje pada u odnosu na prethodne godine, dok su ostali krediti stanovništvu nastavili bilježiti pozitivnu, ali nešto manju stopu rasta.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

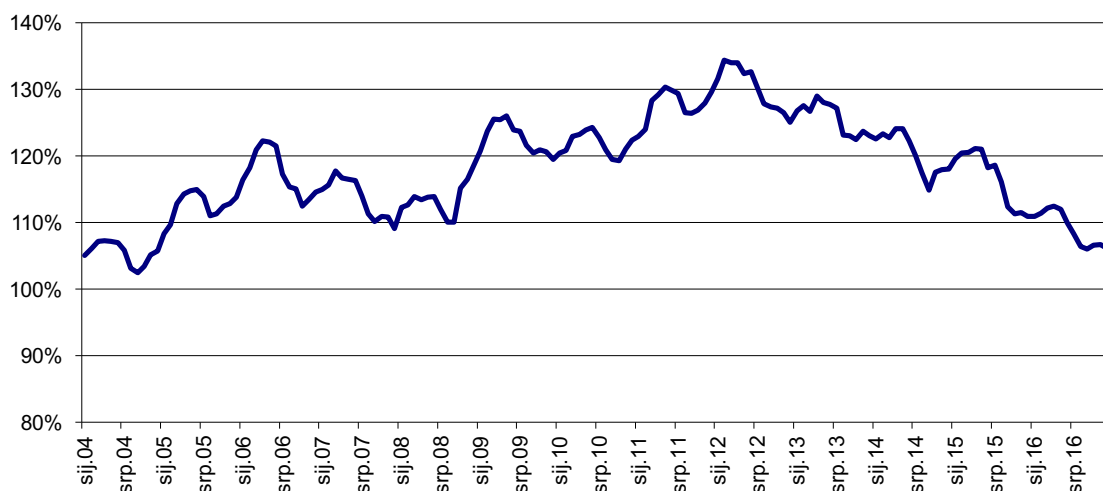
Q1:2009.-Q4:2016.

U četvrtom kvartalu 2016. došlo je do blagog povećanja udjela ostalih kredita te manjeg pada udjela stambenih kredita. Udjel ostalih kategorija kredita ostao je na približno istoj razini. Promjene se događaju uglavnom zbog tečajnih razlika i konverzije.

11. Omjer kredita i depozita

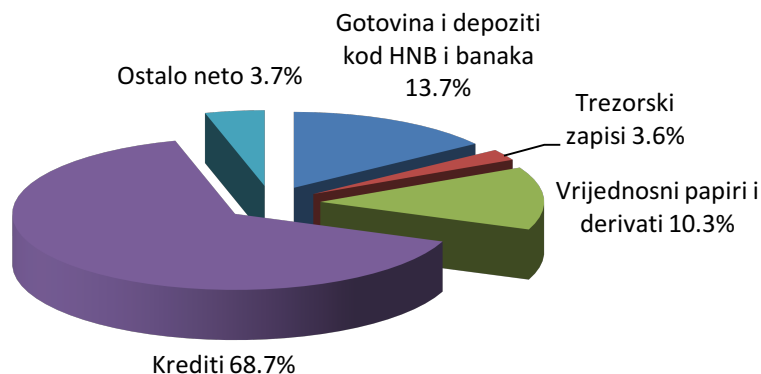
01:2004.-12:2016.

Nakon blagog porasta omjera kredita i depozita u ožujku i travnju, od svibnja 2016. omjer se ponovo nalazi pod utjecajem bržeg rasta depozita i nastavka smanjenja kredita u bilancama (učinci konverzije i prodaje portfelja). Omjer kredita i depozita u prosincu 2016. se nalazio na razini od 106%, što odgovara razini iz 2004. godine.

12. Struktura aktive banaka

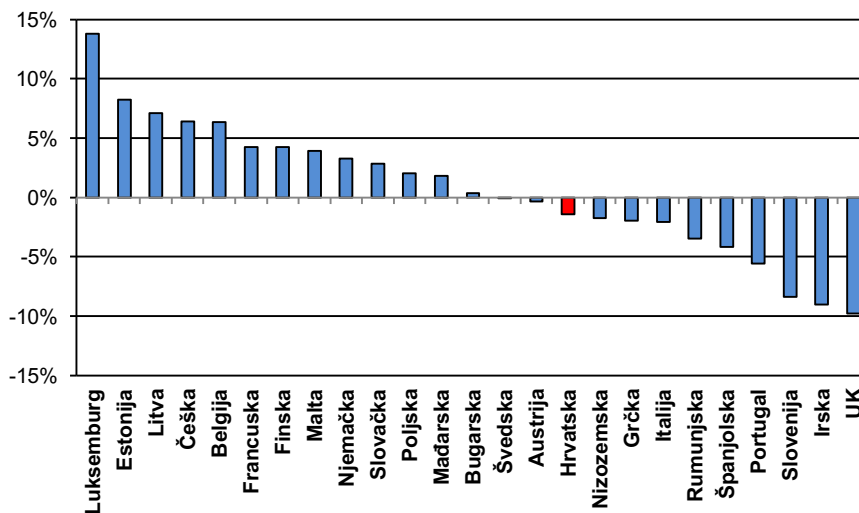
31.12.2016.

U četvrtom tromjesečju 2016. nastavljen je porast udjela kredita i vrijednosnih papira i smanjenje udjela gotovine i depozita u imovini banaka. Viškovi likvidnosti i dalje se koriste za razduživanje, uglavnom prema inozemstvu. S obzirom da nije došlo do znatnijeg oporavka kreditiranja (točnije, prodaje portfelja poništavaju bruto rast novih kredita), promjenu treba tumačiti kao izravnu posljedicu smanjenja dugoročnih kreditnih izvora i međubankarskih depozita. Promjena je logična u uvjetima vrlo visoke likvidnosti i relativno skupljih inozemnih izvora sredstava.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

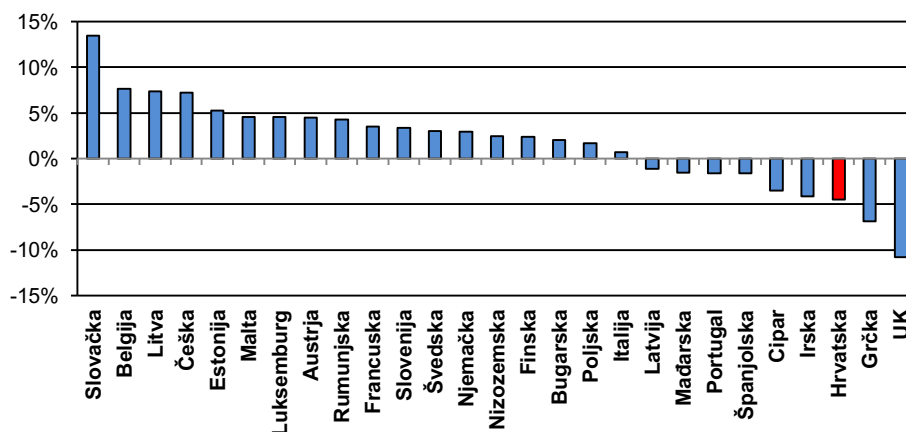
31.12.2016./31.12.2015. u %

Samo trinaest europskih zemalja zabilježilo je rast kredita poduzećima u prosincu 2016. u odnosu na isti mjesec prethodne godine, mjereno promjenom stanja u bilancama. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila treća u Europi prema redoslijedu najmanjega pada, između Austrije i Nizozemske. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Sloveniji, Irskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu. Veliki broj zemalja članica nalazi se u fazi oporavka ekonomske aktivnosti bez rasta kredita, ili kao u Hrvatskoj, oporavak novoodobrenih kredita još ne uspijeva poništiti učinke rezerviranja i prodaja plasmana.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

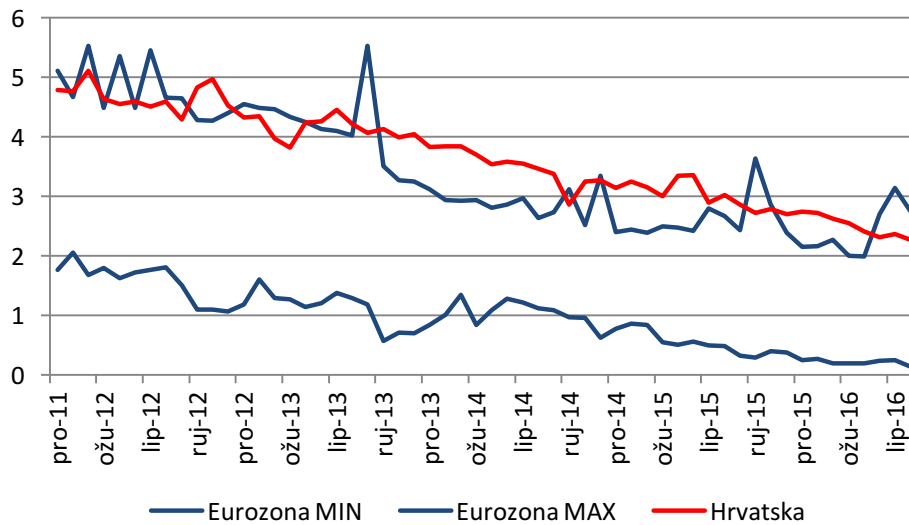
31.12.2016./31.12.2015. u %

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu u prosincu 2016. za 4,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta među zemlje s najvećim padom kredita. Treba uzeti u obzir da je nominalni pad izazvan troškom konverzije i tečajnim razlikama. Bez toga krediti stanovništvu bi se kretali oko razina s početka prošle godine ili u malom plusu, slično kao u Italiji i Poljskoj. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj i Belgiji, dok je najveći pad zabilježen u Ujedinjenom Kraljevstvu.

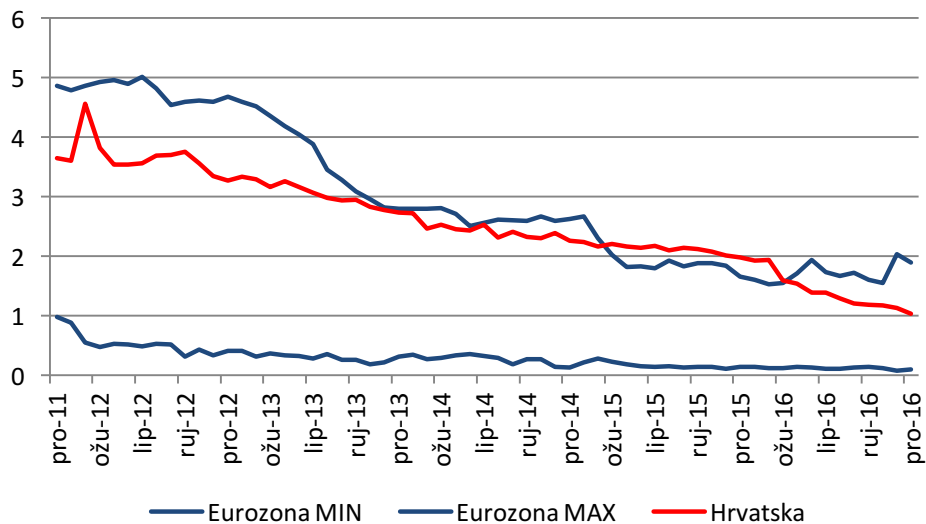
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u hrvatskim bankama nalaze se u brzom padu ispod praga od 3%. Teže prema 2% te se trenutno nalaze ispod gornjeg praga intervala euro područja. Više prosječne kamatne stope od banaka u Hrvatskoj imaju estonske banke.

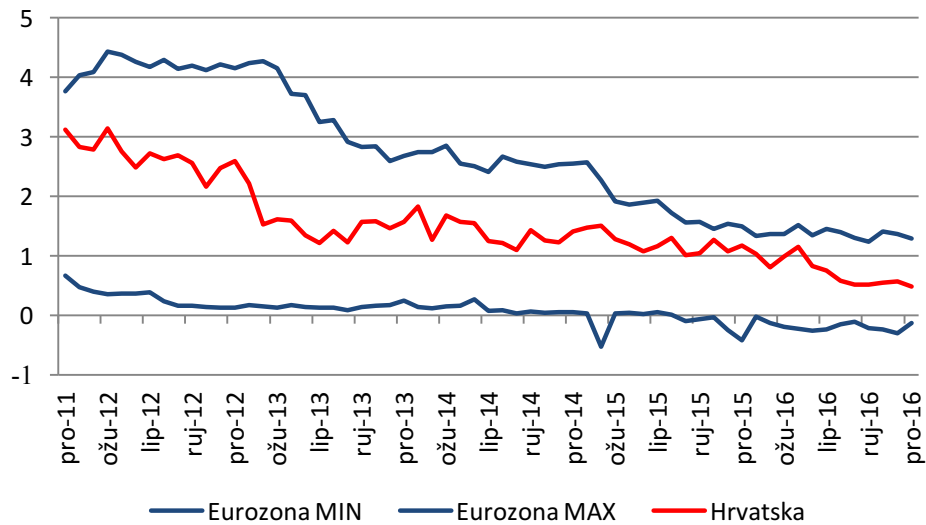
16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

Ove kamatne stope su se prvi put približile pragu od 1%, pri čemu je tijekom 2016. zabilježen značajniji pad prosječnih kamatnih stopa. Jedina zemlja eurozone koja ima više kamatne stope na ovu vrstu depozita je Slovačka.

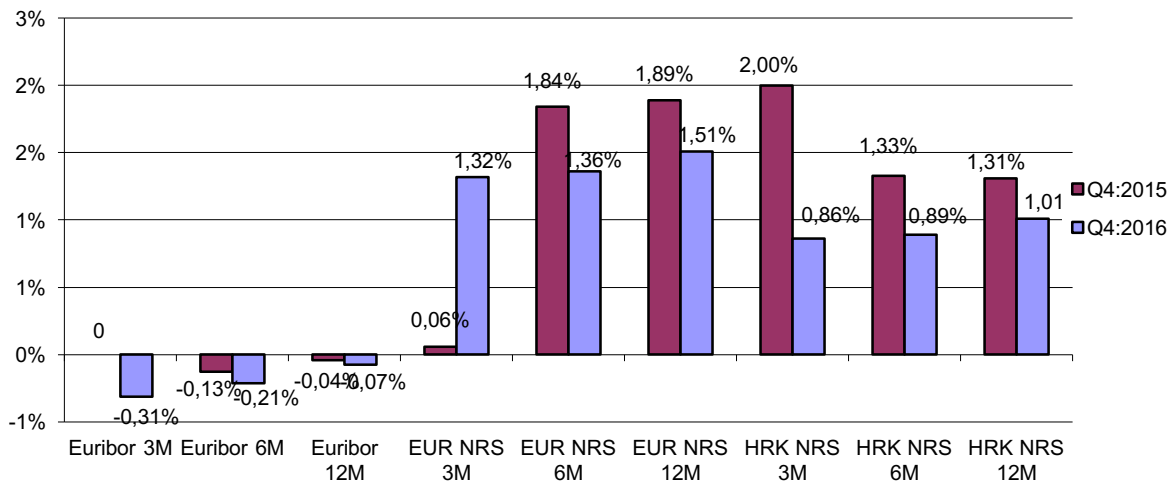

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

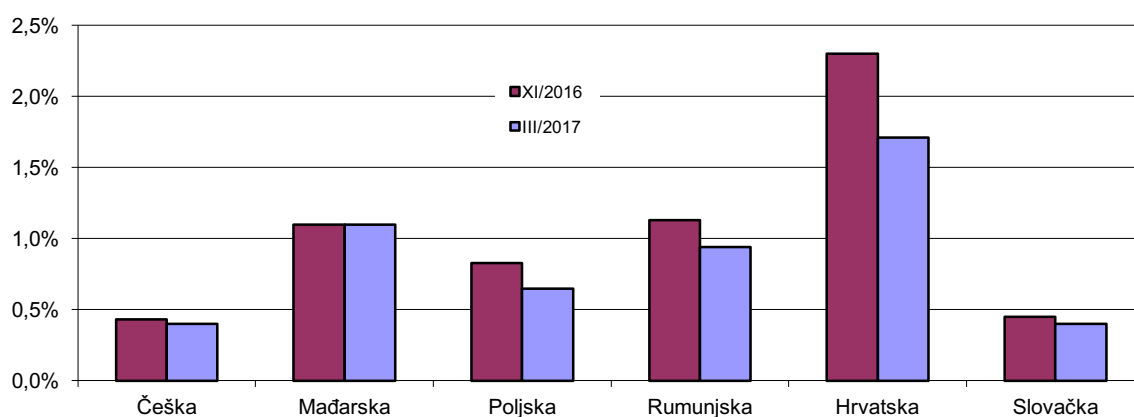
Kamatne stope u Hrvatskoj kreću se unutar intervala euro područja, pri čemu više kamatne stope bilježe Cipar, Grčka i Malta.

18. Referentne kamatne stope Q4:2015.-Q4:2016.

Nacionalne referentne stope (NRS) nastavile su se smanjivati u trećem tromjesečju 2016. Istovremeno je i Euribor svih ročnosti zabilježio blagi pad i postao negativan i na rok od 12 mjeseci. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda, malo manje od premije rizika sadržane u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica. Pritisak na pad kamatnih stopa nastavljen je i u četvrtom tromjesečju 2016.

19. CDS spread (podaci na dan 07.03.2017.)

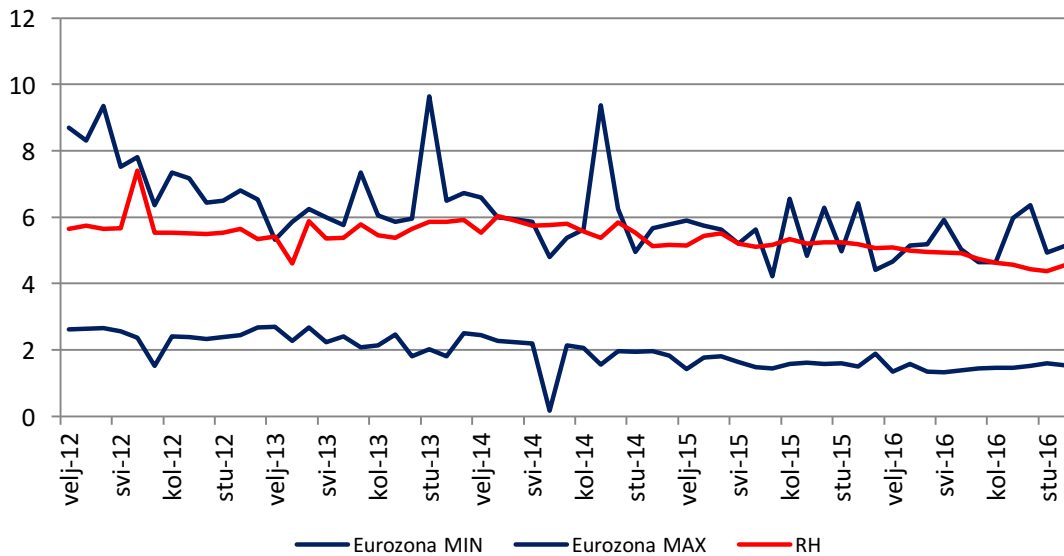
Hrvatska premija rizika i dalje je najveća u regiji uz Mađarsku. U odnosu na kraj 2016. došlo je do pada *spreada* u većini promatranih zemalja (osim Mađarske koju su rejting agencije nedavno vratile u investicijski razred), što je povezano s boljim ekonomskim rezultatima u svim promatranim zemljama.

20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO u baznim bodovima (bps) 01:2004.-12:2016.

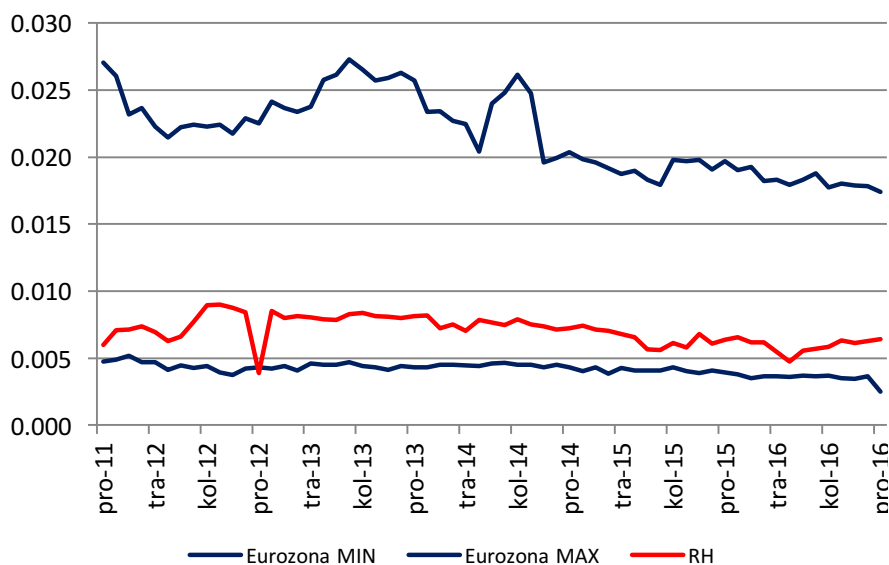
Bruto trošak regulacije i dalje bilježi trend smanjenja koji je uvjetovan padom pasivnih kamatnih stopa. Trošak se spustio na razinu od oko 50 baznih bodova. Od ove godine u obzir se uzima i trošak uplata banaka u sanacijski fond (oko 10 baznih bodova na godišnjoj razini), no efekt pada pasivnih kamatnih stopa dominira nad efektom nove regulacije, pa se indeks ukupnoga troška nalazi blagom u padu.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (novi poslovi) 11:2011.-12:2016.

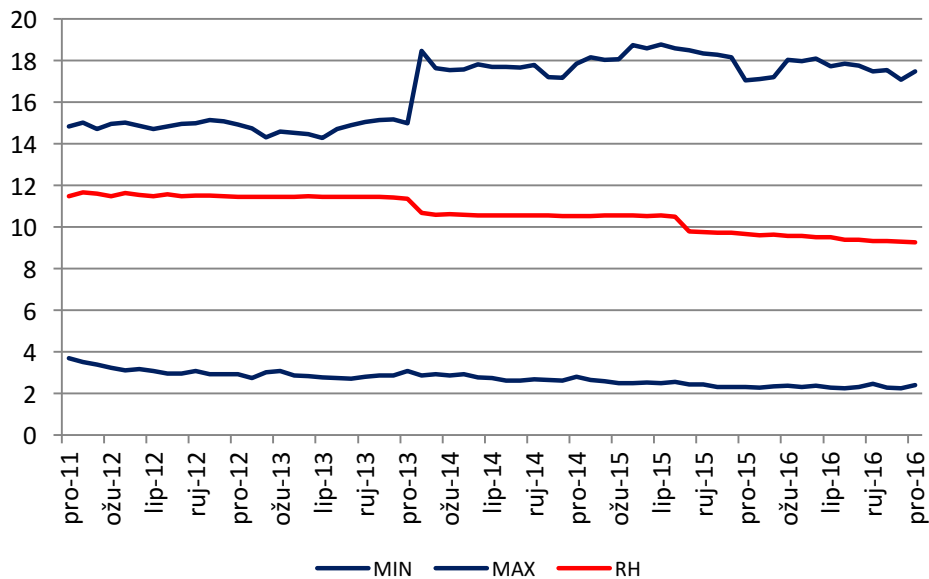
Nova statistika ECB-a u koju je uključena i Hrvatska pruža uvid u uže efektivne kamate stope na stambene kredite s rokom dospijeca preko 10 godina. One su u Hrvatskoj u prosincu 2016. iznosile 4,55% i kretale su se uz gornji rub intervala kamatnih stopa za države koje su uvele euro. Među zemljama članicama euro područja samo Latvija ima više kamatne stope na ovu vrstu kredita od Hrvatske, a izvan euro područja više stope bilježi Mađarska.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

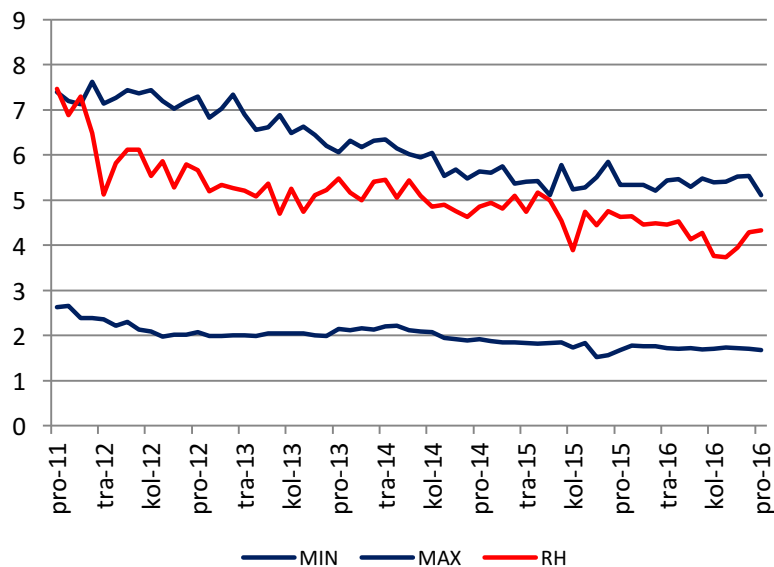
Kamatna stopa na potrošačke kredite od 1 do 5 godina u prosincu 2016. iznosila je 6,41% i kretala se unutar intervala kamatnih stopa euro područja, bliže donjemu rubu. Više stope zabilježene su u bankama u baltičkim državama, Slovačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Portugalu te u Danskoj i Velikoj Britaniji te u većini članica EU izvan euro područja.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

Kamatna stopa od 9,25%, koliko je u prosincu 2016. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala euro područja. Više kamatne stope od hrvatskih banaka imaju banke u Estoniji, Latviji, Slovačkoj i Grčkoj, te u većini zemalja izvan euro područja.

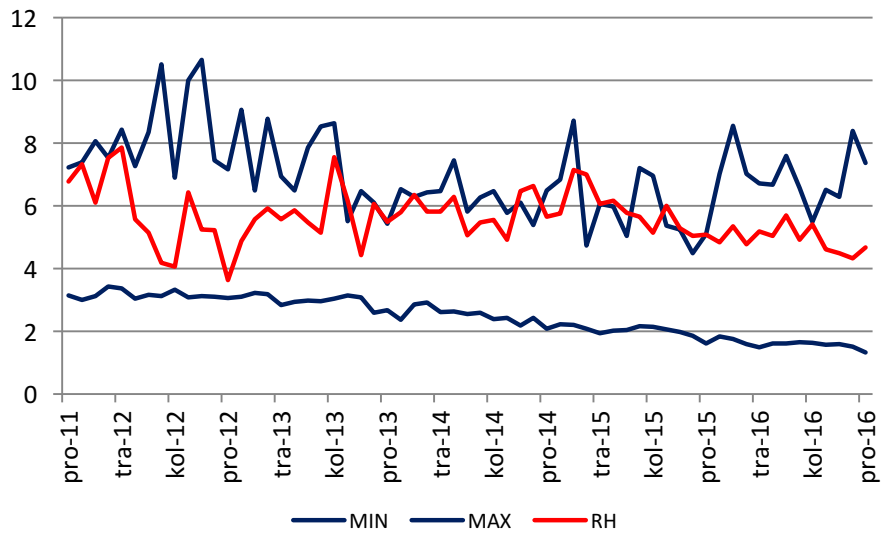
24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (novi poslovi) 12:2011.-12:2016.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita (4,33% u prosjeku u prosincu 2016.) kreću se unutar intervala za zemlje koje su uvele euro. Više kamatne stope zabilježene su u Grčkoj, Cipru, Irskoj i Latviji. Izvan euro područja veće kamatne stope na ovu vrstu kredita zabilježene su u Bugarskoj.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (novi poslovi)

12:2011.-09:2016.

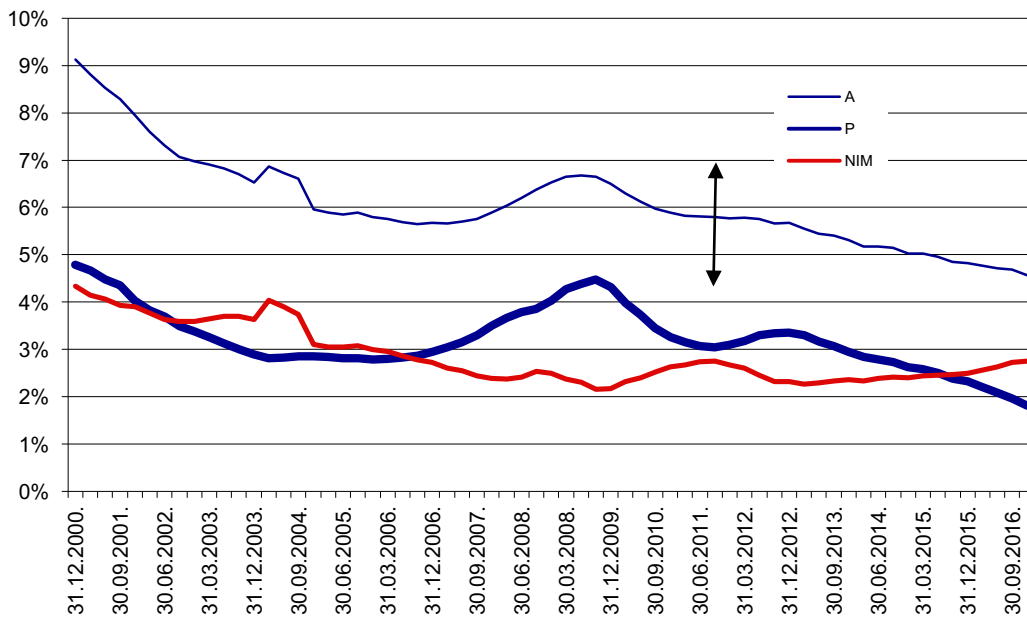

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (preko 5 godina) u Hrvatskoj se kreću unutar intervala euro područja. Među zemljama koje nisu uvele euro višu kamatnu stopu imaju Rumunjska i Bugarska.

ZARADE

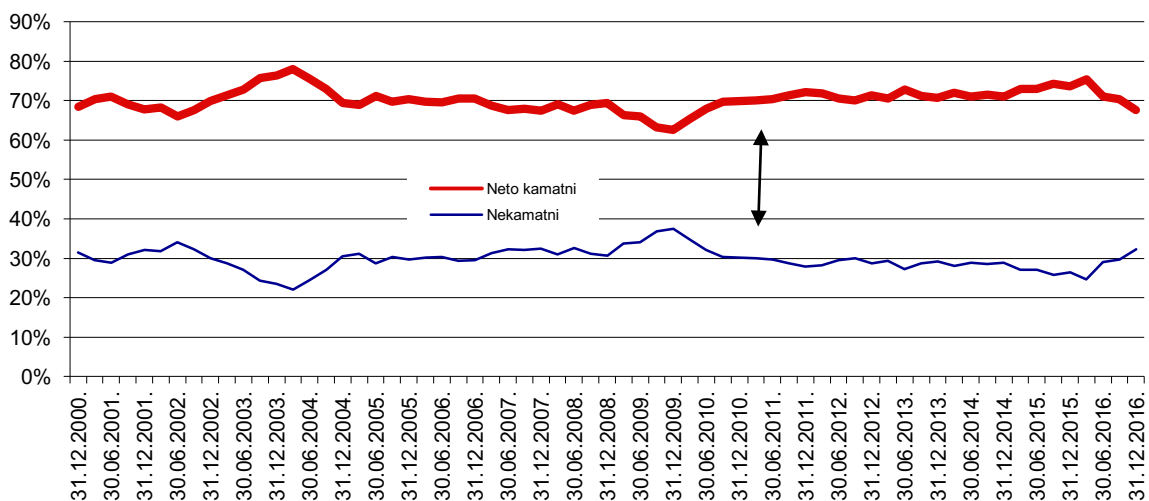
26. Neto kamatna marža (NIM)

$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q4:2016.

Pomični prosjek neto kamatne marže od početka 2013. bilježi blagi rast zbog bržeg pada pasivnih od aktivnih kamatnih stopa. Godišnji rast marže u četvrtom tromjesečju 2016. iznosi 0,26 postotnih bodova, te marža doseže 2,76% i raste svega 0,04 boda u odnosu na treće.

27. Udjel neto kamatnog i nekamatnog prihoda u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q4:2016.

Udjel neto kamatnog prihoda u strukturi zarada hrvatskih banaka u četvrtom kvartalu 2016. pao je za gotovo 6 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal 2015. i dosegno vrijednost od 67,8%. Riječ je o jednokratnoj promjeni, jer je skok ne-kamatnog prihoda povezan s prihodima od prodaje dionica kod nekoliko banaka i rastom cijena financijskih imovina u zadnjem tromjesečju 2016.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

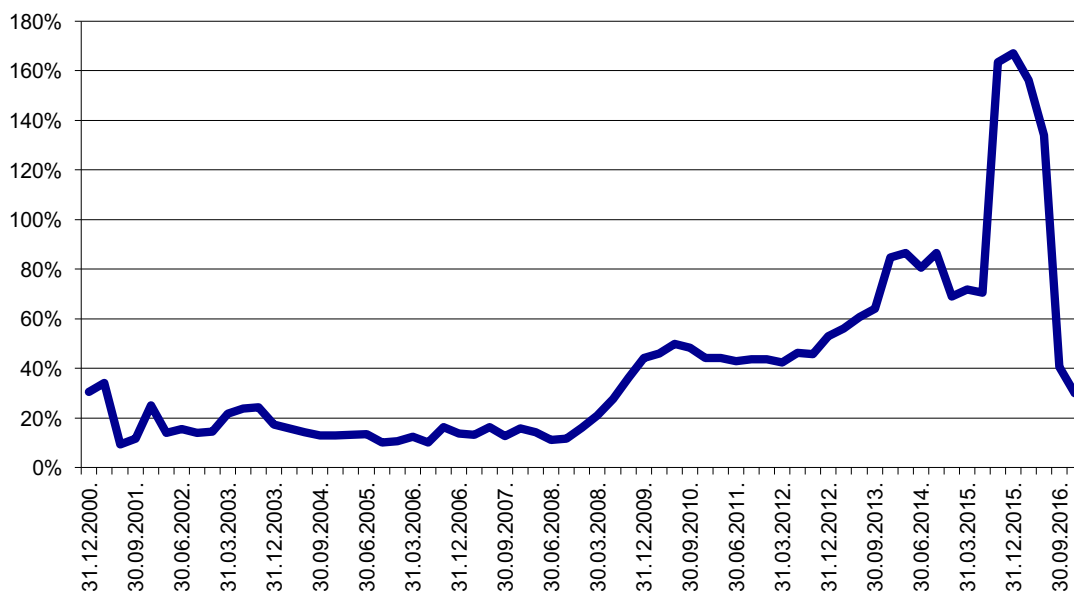
Q4:2000.-Q4:2016.

Cost-income omjer se ove godine nalazi u brzom padu, te je u trećem tromjesečju dosegnuo 45,1%, što je povijesni minimum.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

Q4:2000.-Q4:2016.

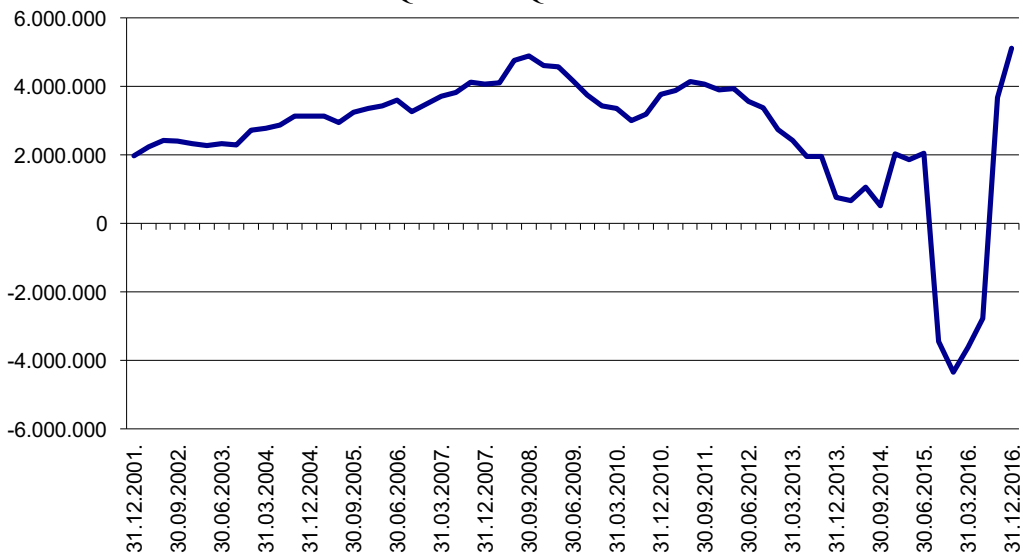

Opterećenje rezultata troškovima rezerviranja se normalizira. Vratilo se na razine iz 2008. (oko 30%), jer su prošli jednokratni udari vezani uz troškove konverzije CHF kredita i nagla pogoršanja kakvoće kreditnih portfelja.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

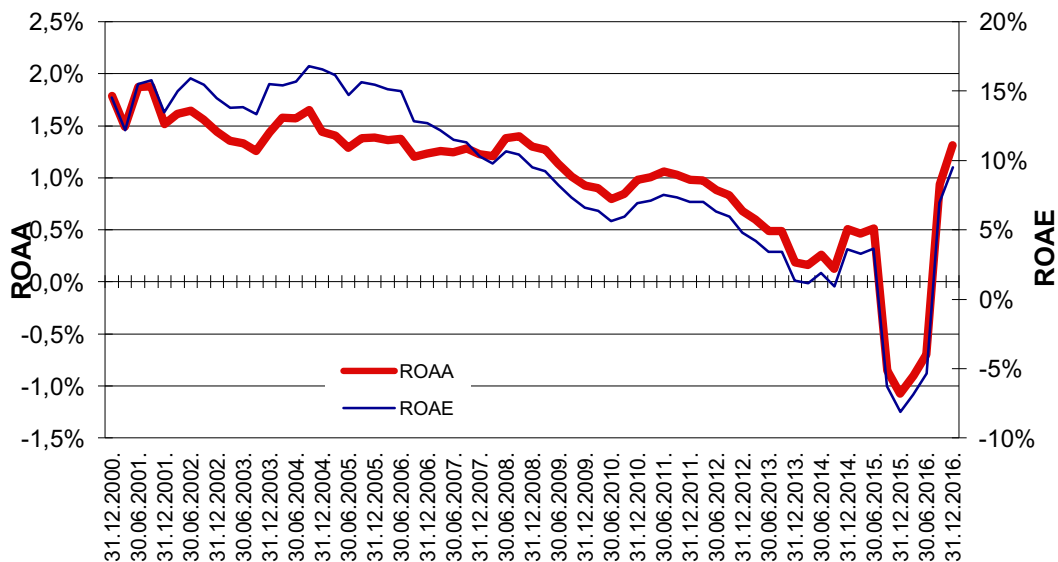
Neto dobit zadnja četiri kvartala u 000 kuna
Q4:2001.-Q4:2016.

Nakon stabilizacije dobiti na razini oko 2 milijarde kuna na godišnjoj razini tijekom 2014. i prva dva kvartala 2015., u trećem i četvrtom kvartalu došlo je do gubitaka zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. Na kraju 2015. godine godišnji gubitak bankarskog sustava iznosio je 4,3 milijarde kuna. Tijekom 2016. godine neto rezultat banaka vratio se u pozitivan teritorij te je u četvrtom kvartalu neto dobit za zadnja četiri kvartala iznosila 5,1 milijardu kuna.

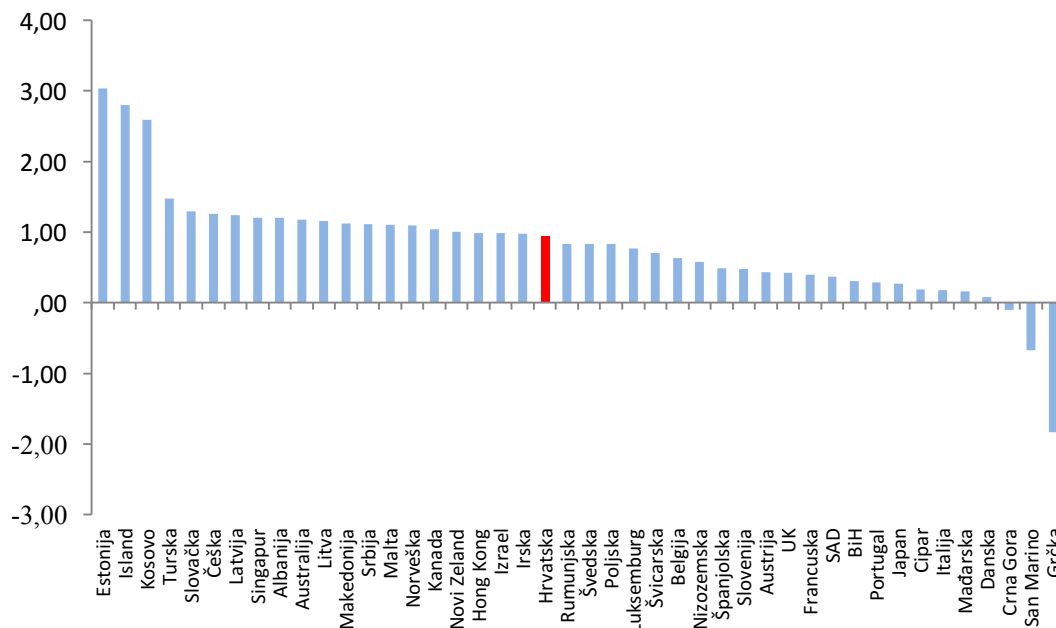
31. Povrat na prosječnu aktivnu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q4:2016.

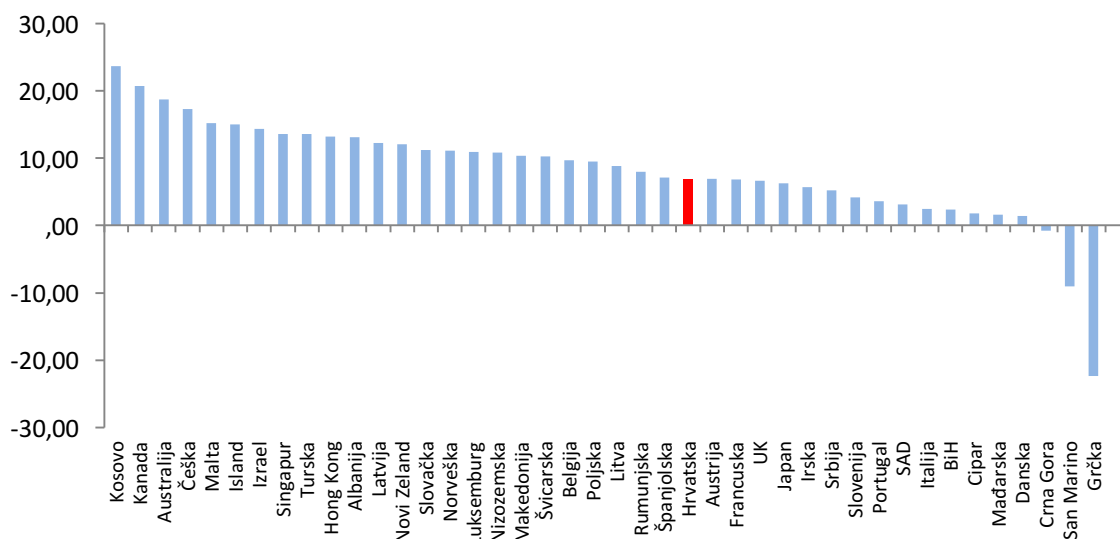
Nakon značajnog pada pokazatelja profitabilnosti u 2015. godini, što je bilo uzrokovano konverzijom, u drugom tromjesečju 2016. pad je usporen, a u trećem su se pokazatelji s oporavkom neto dobiti također vratili u pozitivni teritorij. U četvrtom tromjesečju 2016. povrat na prosječnu aktivnu ROAA iznosio je 1,31%, a povrat na prosječni kapital ROAE 9,52%.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Hrvatske banke su se prema povratu na prosječnu imovinu, nakon iščezavanja učinka konverzije švicarskog franka nalazile u sredini usporedne međunarodne ljestvice, između Irske i Rumunjske. Najprofitabilnije banke u ovoj skupini su u Estoniji i na Islandu.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE) u %: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

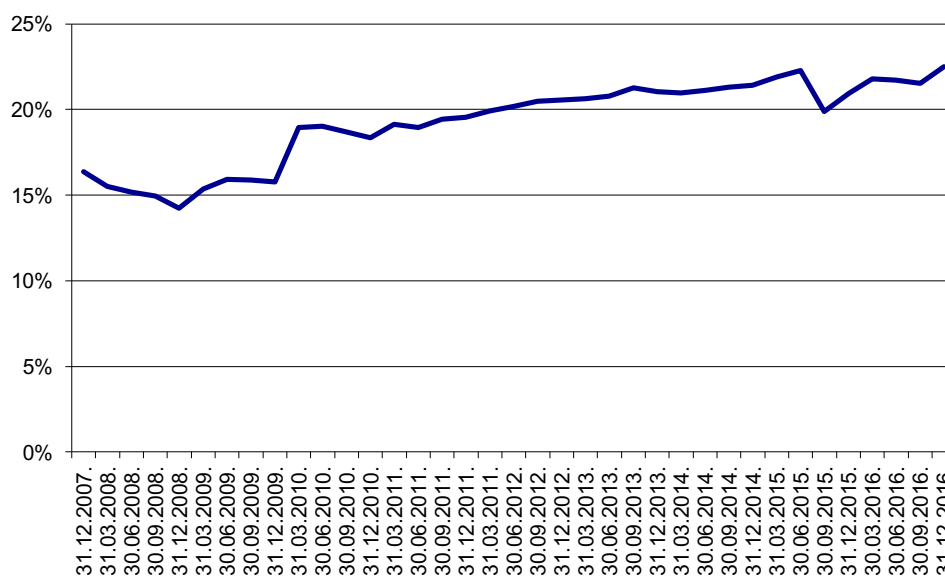

Prema povratu na prosječni kapital Hrvatska se nalazi u donjem dijelu, ali bliže sredini ljestvice zemalja s pozitivnim povratom, između Austrije i Španjolske. Najprofitabilnije banke u ovoj skupini su na Kosovu i u Kanadi.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

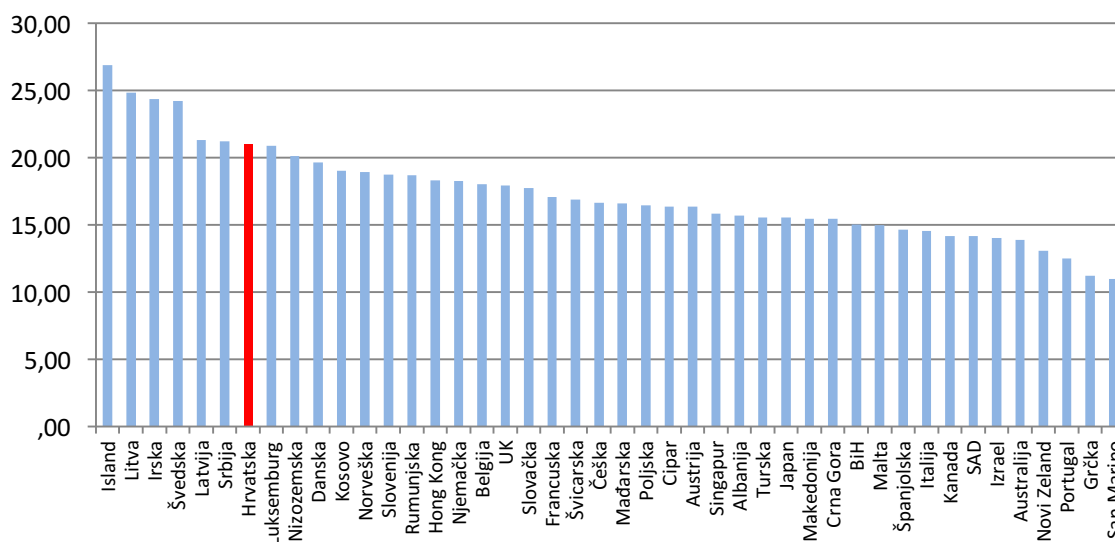
Q4:2007.-Q4:2016.

Nakon što je dosegla maksimum od 22,3% u drugom tromjesečju 2015., stopa adekvatnosti kapitala u trećem je pala na 19,9% zbog troškova vezanih uz konverziju kredita u švicarskom franku. Tijekom 2016. godine stopa adekvatnosti kapitala vratila se iznad razine od 20% te je u četvrtom tromjesečju 2016. godine zabilježila novi maksimum od 22,5%.

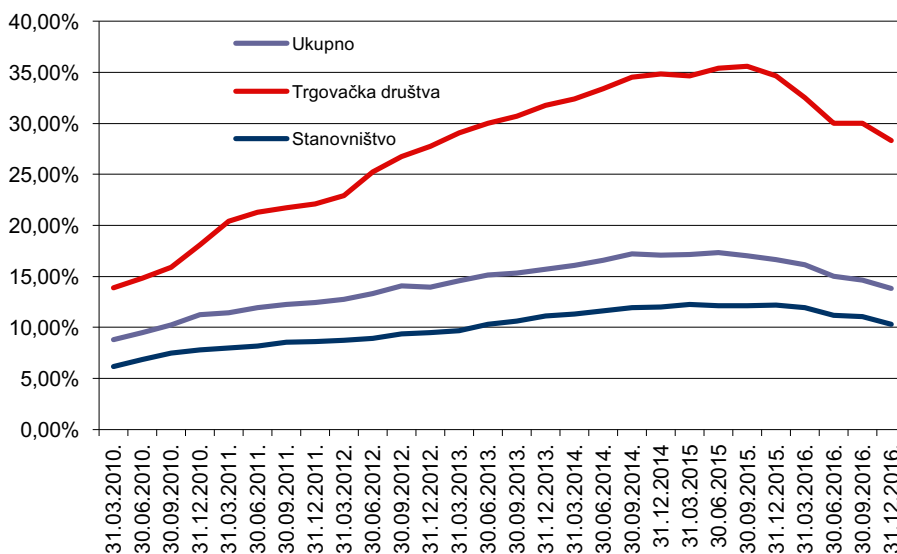
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

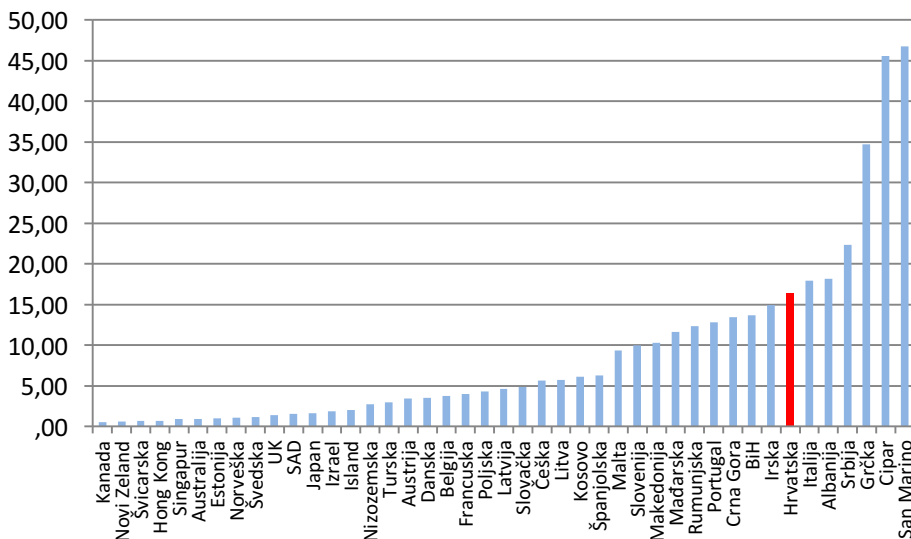
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka jedna je od najviših među europskim državama koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Hrvatska je unatoč rastu kapitalne adekvatnosti zabilježila pad na listi zbog rasta adekvatnosti kapitala u bankama u Švedskoj.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q4:2016.

U četvrtom tromjesečju 2016. došlo je do daljnjeg smanjenja udjela loših kredita u ukupnim kreditima. Ukupan omjer loših kredita smanjio se na razinu od 13,8% zbog pada omjera loših kredita u sektoru stanovništva (na 10,3%) i poduzeća (na 28,3%).

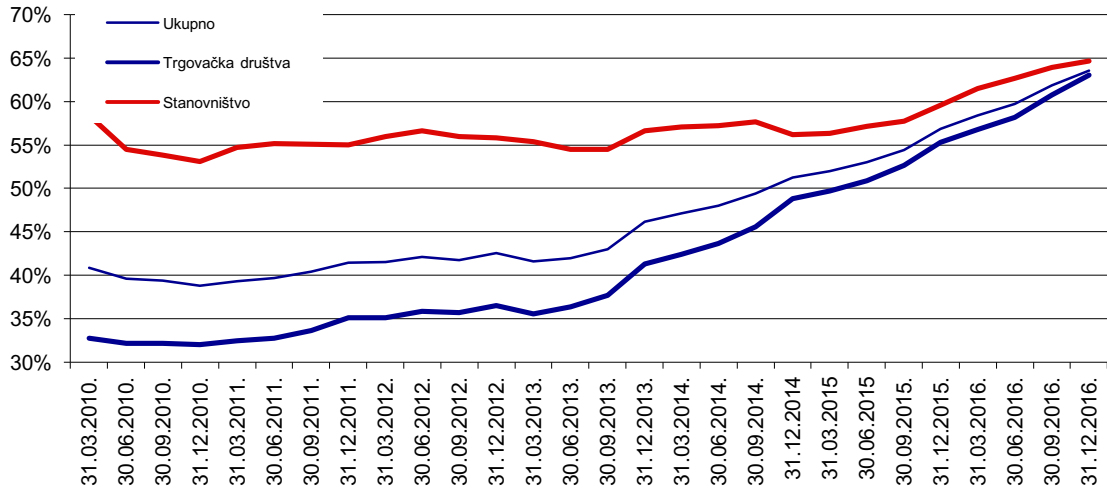
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Hrvatska se prema ovom pokazatelju (u bazu FSI još nisu uvršteni najnoviji podaci) nalazi uz Irsku i Italiju i blizu Crne Gore, BiH i Srbije, što znači da se sličnost ekonomskih i strukturnih problema odražava i u omjeru loših kredita.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

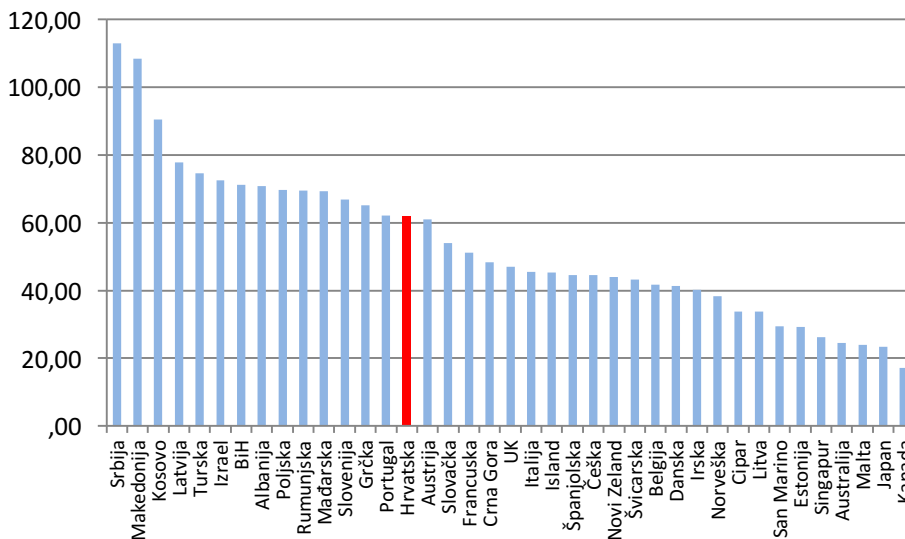
Q1:2010.-Q4:2016.

Pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama počela je brže rasti 2013. zbog strožih regulatornih zahtjeva HNB-a. Regulatorni zahtjev je takav, da stopa pokrića sada raste inercijom iako se kakvoća portfelja popravlja. Ukupna stopa pokrića u četvrtom je kvartalu 2014. prešla 50%, a u četvrtom kvartalu 2016. godine 63%, pri čemu treba istaknuti da je i stopa pokrića u sektoru poduzeća također prešla razinu od 63%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

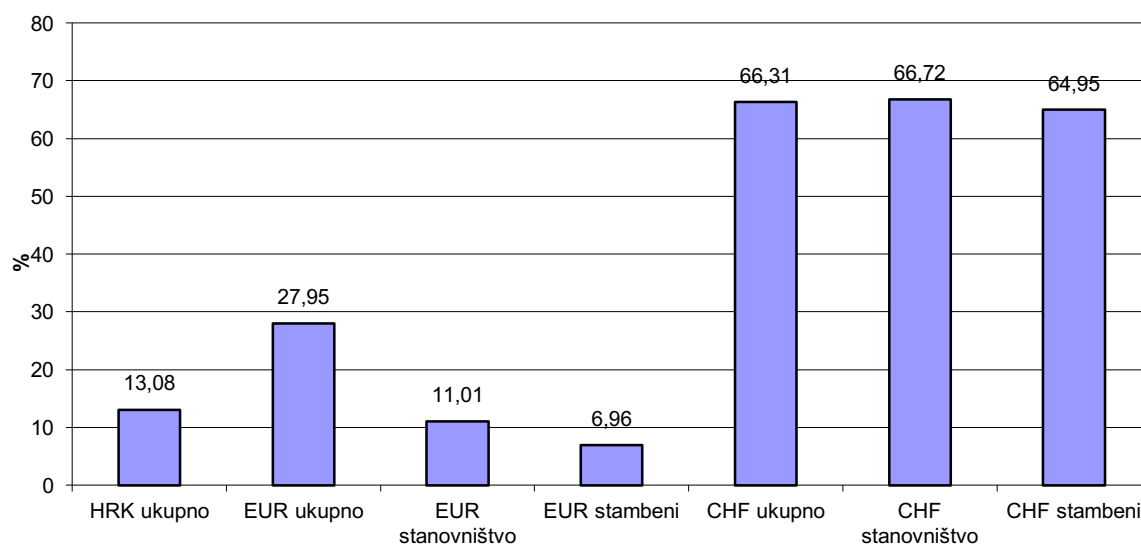
prema zadnjim objavljenim usporedivim podacima u bazi FSI

Pokrivenost loših kredita ispravnima vrijednosti i rezervacijama nalazi se približno u sredini prikazane liste zemalja, uz Portugal, Grčku, Austriju i Slovačku. Ovo je pokazatelj čija je međunarodna usporedivost najslabija, jer države koriste različita pravila klasifikacije plasmana i formiranja rezervacija.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

31.12.2016.

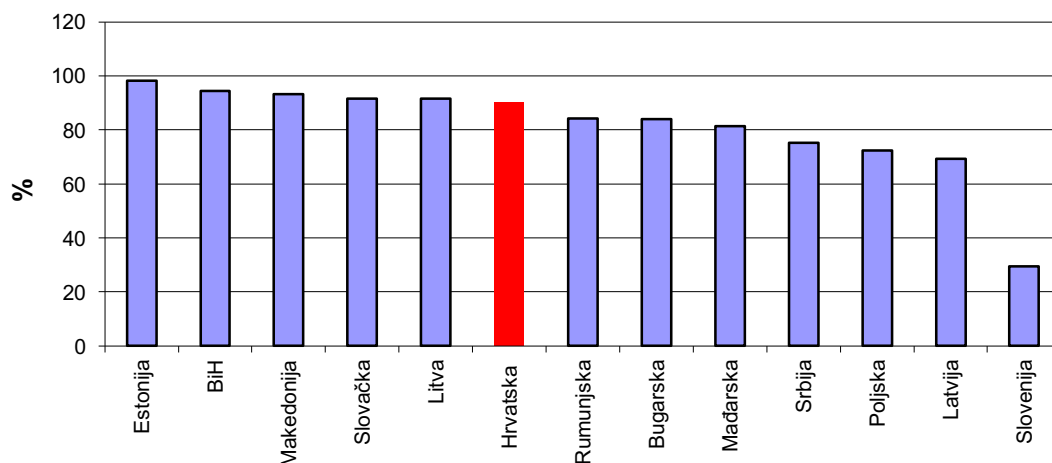

Kod stambenih kredita problem naplate se javlja u devet puta većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura. Međutim, visina omjera loših kredita nakon konverzije ne prikazuje realno stanje. Omjeri se odnose samo na mali broj kredita koji nisu konvertirani.

STRUKTURNI POKAZATELJI

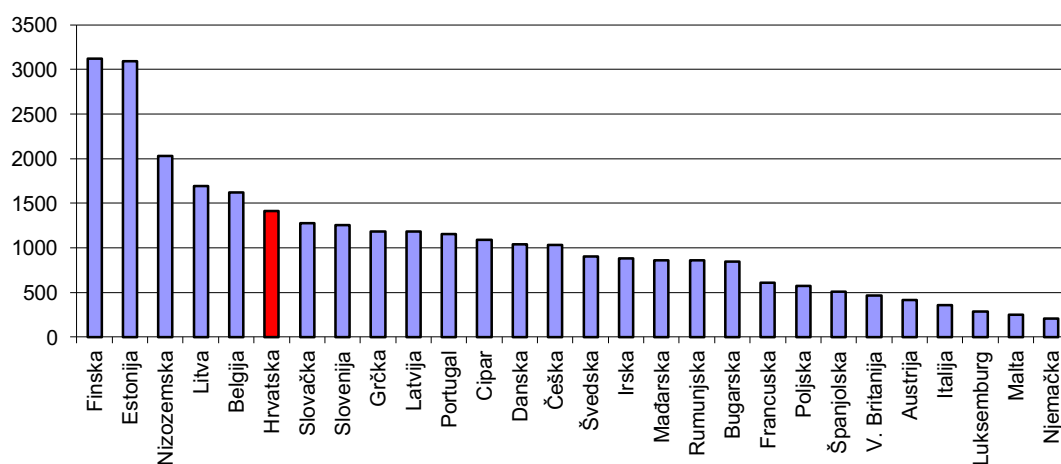

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

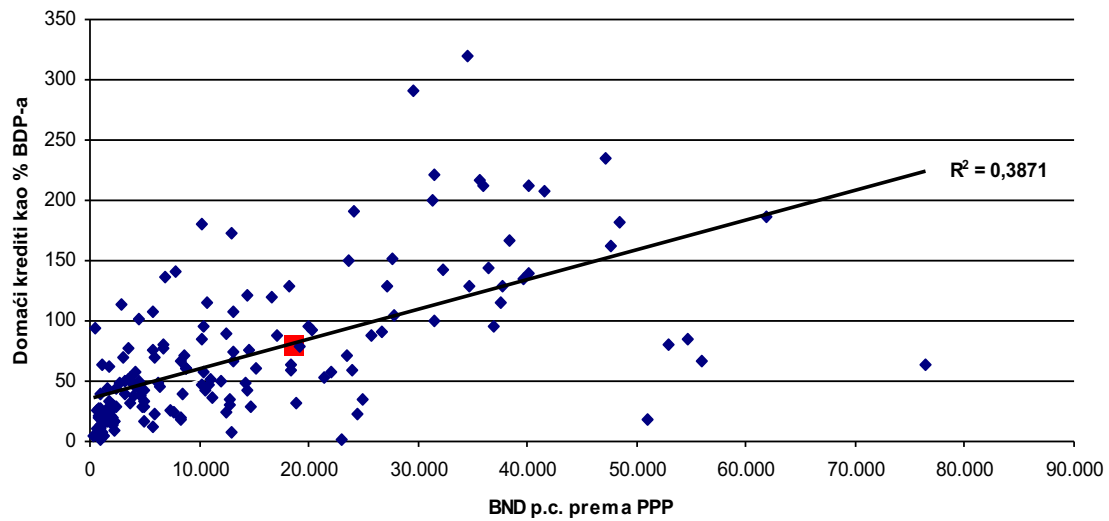
S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od oko 90% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav.

42. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više. Hrvatska se s vrijednošću indeksa između 1,400 i 1,500 smješta u okviru prosjeka skupine manjih zemalja, uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

43. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u Prosjek 2007.-2015.

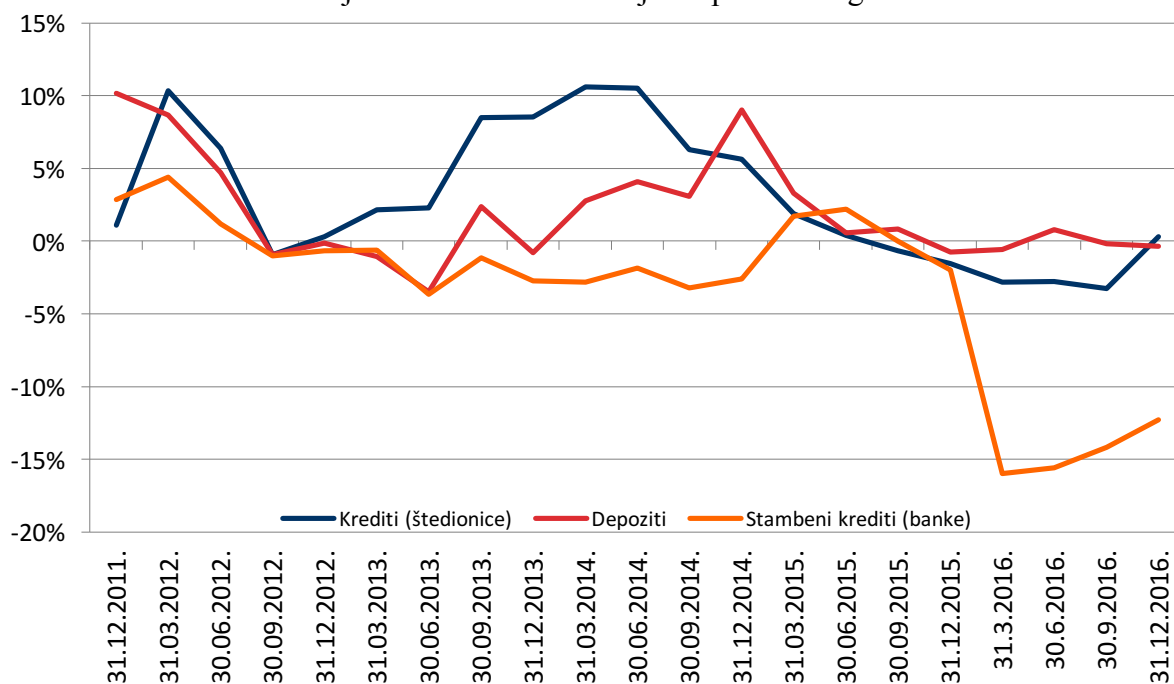

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu vezu realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka, s domaćim kreditima u odnosu na BDP oko 65%, što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

44. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Na kraju 2016. godine depoziti u stambenim štedionicama je bila na 0,4% nižoj razini u odnosu na kraj 2015. godine. S druge strane došlo je do blagog oporavka kreditiranja budući da krediti bili za 0,3% viši u odnosu na kraj 2015. godine. U usporedbi s bankama, koje su zabilježile pad stambenih kredita od 12,3% ovo je značajno bolji rezultat, ali treba voditi računa o učincima otpisa i konverzije koje djelomično iskrivljuju „sliku“ o kreditiranju u bankama.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi – transakcije (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Dvanaestomjesečni prosjek transakcija (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Dvanaestomjesečni prosjek stope rasta novoodobrenih bruto kredita (Tablice kamatnih stopa G6a-G6c)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)
Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudencijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (ECB Statistical DataWarehouse)

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvješćaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSI1_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)

List of Figures

1. Money M1 and broad money M4 (year on year change in %)
2. Household and corporate deposits (year on year change in %)
3. Share of foreign currency deposits in total deposits of households (in %)
4. Share of foreign liabilities in total liabilities (in %)
5. Share of capital in total liabilities (in %)
6. Structure of banking sector liabilities (in %)
7. Domestic credit (in HRK mn and year on year change in %)
8. Loans to households, corporate sector and government (year on year change in %)
- 8a. Loans to households, corporate sector and government - transactions (12 MMA)
- 8b. Loans to households and corporate sector (year on year change in %, 12 MMA)
9. Household loans by type of loans (year on year change in %)
10. Structure of household loans by type (in %)
11. Loan to deposit ratio (in %)
12. Structure of banking sector assets (in %)
13. Loans to corporate sector in Croatia and EU countries (year on year change in %)
14. Loans to households in Croatia and EU countries (year on year change in %)
15. Average interest rates on household long-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
16. Average interest rates on household short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
17. Average interest rates on corporate short-term deposits in EUR (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
18. Reference interest rates (Euribor and National reference interest rate) in %
19. CDS spread (in bps)
20. Index of regulatory burden in banking sector in %
21. Average interest rates on loans for house purchase (Croatia, Eurozone minimum and

- maximum) in %
22. Average interest rates on loans for consumption (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
  23. Average interest rates on overdrafts (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
  24. Average interest rates short-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
  25. Average interest rates long-term loans for corporations (Croatia, Eurozone minimum and maximum) in %
  26. Net interest margin (in %)
  27. Share of interest and non-interest revenues in total revenues (in %)
  28. Cost-income ratio (in %)
  29. Share of provisions in net operating income (in %)
  30. Net operating income (in 000 HRK)
  31. Return on average assets (ROAA) and Return on average equity (ROAE) (in %)
  32. Return on average assets (ROAA) – international comparison (in %)
  33. Return on average equity (ROAE) – international comparison (in %)
  34. Capital adequacy ratio (CAR) in %
  35. Capital adequacy ratio (CAR) – international comparison (in %)
  36. NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
  37. NPL ratio – international comparison (in %)
  38. Bank provisions to NPL ratio (total, household and corporate sector) in %
  39. Bank provisions to NPL ratio – international comparison (in %)
  40. NPLs by currency (in %)
  41. Share of foreign-owned banks in total banking sector (in %)
  42. HHI – Hirschman Herfindahl index
  43. Correlation between domestic credit and GDP per capita in PPP
  44. Loans and deposits in housing saving banks and loans for house purchase in banking sector (year on year change in %)